

HANDLÄGGARE

Kerstin Brinnen

E Kerstin.Brinnen@lkab.com

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia:

sussie.gylesjo@regeringskansliet.se

KOPIA TILL

Dnr: KN2023/02645

Yttrande över Regeringskansliets remiss av EU-kommissionens förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial - *European Critical Raw Materials Act*, dnr KN2023/02645

LKAB är en internationell gruv- och mineralkoncern som erbjuder hållbara järnmalms-, mineral- och specialprodukter. Vi leder omställningen av järn- och stålindustrin och vår plan är att utveckla koldioxidfria processer och produkter fram till år 2045. Sedan 1890 har vi utvecklats genom unika innovationer och tekniklösningar och drivs framåt av mer än 4 500 medarbetare i 12 länder.

1. Generella synpunkter

LKAB välkomnar EU-kommissionens initiativ och förslag till förordning om kritiska och strategiska råmaterial. Det är angeläget att behovet av metaller och vissa andra råvaror uppmärksammas, liksom behovet av att stärka förutsättningarna för att öka produktionen av dessa inom EU. Detta gäller särskilt behovet av ökad utvinning inom EU eftersom förutsättningarna för att öppna och driva gruvor är säregna och utmanande, men även för möjligheterna att bedriva efterföljande förädlingssteg. Samtidigt konstaterar LKAB att förslaget inte gäller för utvinning i allmänhet utan att det är begränsat till de råvaror som listas som kritiska respektive strategiska för EU:s behov i fråga om teknik för grön och digital omställning, för försvar och för rymdindustri.

LKAB anser att det är bra att förslaget innehåller konkreta mål för andelen utvinning i förhållande till EU:s behov år 2030 men konstaterar å ena sidan att målet om 10% utvinning av strategiska råmaterial är lågt satt med beaktande av att resterande 90%, i den mån de inte kommer från återvinning vilket sannolikt rör sig om en liten andel, kommer att behöva utvinnas utanför EU. Detta kommer att innebära fortsatt stor osäkerhet för unionens försörjningstrygghet av råmaterial som i sig är avgörande för att klara EU:s omställning. Å andra sidan är det svårt att se hur EU, även med de åtgärder som nu föreslås, ska lyckas nå ens målet om 10% utvinning av strategiska material redan till år 2030. Det senare med tanke på hur lång tid det tar att utveckla ett gruvprojekt – från prospektering till gruva i produktion – och i synnerhet med beaktande av att tillståndprocesserna i Sverige, från prospektering till gruva, knappast går att genomföra på sju år med nuvarande prövningssystem.

Nedan följer mer detaljerade synpunkter på delar av förslaget. Remissvaret ska ses som LKAB:s inledande kommentarer och LKAB räknar med att lämna fler synpunkter under tiden som kommissionens förslag bearbetas.

2. Tillståndsprövning

2.1 Avvägning mellan olika intressen (art. 7)

LKAB välkomnar att kommissionen lämnar förslag på att snabba på tillståndprocesserna som behövs för att utveckla gruvprojekt men konstaterar samtidigt att förslagen i denna del huvudsakligen tar sikte på strategiska råmaterial. LKAB noterar också att kommissionens förslag inkluderar en förklaring att Strategiska Projekt ska anses vara av allmänt intresse och att de kan anses vara av överordnat allmänt intresse vid tillämpning av ramvattendirektivet (2000/60/EC), art- och habitatdirektivet (92/43/EEC) och fågeldirektivet (2009/147/EC). Detta är ett viktigt ställningstagande och förtydligande. Förslaget är dock begränsat till att alla bestämmelser i nämnda direktiv är uppfyllda. I det här sammanhanget ska påpekas att Strategiska Projekt endast kommer att vara ett urval av tänkbara projekt och att de är begränsade till enbart strategiska råmaterial. För att kommissionens förordning ska kunna möjliggöra att dessa projekt faktiskt blir verklighet behöver det kunna göras undantag från de nämnda direktiven. För att möjliggöra en balanserad avvägning mellan olika angelägna allmänintressen, som också kan falla ut till fördel för ett Strategiskt Projekt, anser LKAB att kravet på att alla bestämmelser i de nämnda direktiven ska vara uppfyllda även för Strategiska Projekt med överordnat allmänintresse måste tas bort och att det istället tydliggörs att utvinning kan ges företräde framför andra angelägna allmänintressen. LKAB anser också att den svenska implementeringen av de nämnda direktiven bör ses över i syfte att säkerställa att de inte går längre än vad EU-lagstiftaren har avsett och på så sätt orsakar extra hinder mot utvinning inom EU.

2.2 One stop shop (art. 8)

LKAB stödjer förslaget att inrätta en myndighet som ska fungera som enda kontaktpunkt för att underlätta och koordinera tillståndprocessen för projekt avseende kritiska råmaterial. Särskilt ifråga om Strategiska Projekt har den berörda medlemsstaten redan fått möjlighet att tycka till om projektet och om projektet går vidare bör statens intresse av att det förverkligas komma till tydligare uttryck i bestämmelsen. LKAB anser därför att förslaget borde ändras så att den utsedda myndigheten får ett tydligt uppdrag att stödja processen och verka för att den klaras på utsatta tidsramar eller snabbare.

3. Strategiska och kritiska råvaror

3.1 Strategiska och kritiska råvaror ska inte begränsas till viss användning (Annex I och II)

LKAB konstaterar att en begränsning av användningsområdena för vissa råmaterial och metaller skulle innebära att gruvföretag behöver säkra användningsområden innan

utvinningen påbörjats. Det övergripande syftet med lagstiftningen måste rimligen vara att generellt öka tillgången till råvarorna eftersom olika användningsområden kommer att konkurrera om en begränsad tillgång till dessa material.

LKAB anser att strategiska råvaror som listas inte ska begränsas till viss särskild användning, exempelvis att det enbart är sällsynta jordartsmetaller *för magneter* som ska räknas som strategiska. Som gruvföretag går det generellt inte att garantera eller ens påverka i vilka applikationer som den utvunna malmen så småningom kommer att ingå i. Icke desto mindre kommer tillgången till råmaterialet som sådan att vara lika strategisk (eller kritisk). LKAB anser därför att alla begränsningar i detta avseende ska tas bort från listorna med strategiska och kritiska råmaterial.

3.2 Listor med strategiska och kritiska råmaterial ska kunna uppdateras snabbare (art. 3.3 och art. 4.4)

LKAB konstaterar att behovet av, och tillgången till, olika råmaterial kan förändras på kort tid beroende på allt från teknikutveckling till det geopolitiska läget eller olyckor i befintliga gruvor och förädlingsanläggningar. Det behöver därför öppnas för att listan över strategiska och kritiska råmaterial ses över oftare än vart fjärde år. Av säkerhetsskäl bör intervallet vara kortare, men det kan rentav vara vanskligt att föreslå vad som är ett lämpligt intervall. För att inte riskera att tappa viktig tid när det gäller att kunna utveckla gruvprojekt för kommande strategiska och kritiska råvaror föreslår LKAB att kommissionen bemyndigas att när som helst, utifrån vissa givna parametrar, kunna lägga till fler råmaterial till listorna. Detta bör fungera som ett komplement till att listorna ses över i sin helhet inom viss angiven tid som bör vara kortare än fyra år, alternativt att det också läggs till ett bemyndigande för kommissionen att uppdatera listorna i sin helhet oftare om omvärldsläget och/eller EU:s råvarubehov har förändrats på ett sätt som gör att listorna behöver ändras.

3.3 Strategiska och kritiska material utvinns som biprodukter

LKAB konstaterar att flera av de strategiska och kritiska råmaterial som listas ofta förekommer i berggrunden associerade med andra metaller och mineral och att utvinningen av enbart de strategiska och kritiska råmaterialen många gånger inte är ekonomiskt lönsam om den inte ingår som en del i utvinning av andra ämnen, som kanske inte är listade som strategiska och kritiska råmaterial. Ett exempel är sällsynta jordartsmetaller (REE – *Rare Earth Elements*) och fosfor som förekommer i mineraliseringar i anslutning till LKAB:s järnmalmsfyndigheter i Kiruna och Malmberget. Dessa ämnen utvinns för närvarande inte men LKAB planerar att anlägga en industripark i Luleå för att kunna separera både REE och fosfor som annars hade blivit en del av utvinningsavfallet från järnmalmsbrytningen. Denna produktion hade inte kunnat bli verklighet utan järnmalmsproduktionen. LKAB konstaterar därför att det uttryckligen behöver framgå i EU:s kommande förordning att utvinning och förädling av strategiska och kritiska råmaterial kan vara en del av utvinning och förädling av andra råmaterial och att detta ska beaktas vid utseende av Strategiska Projekt. Som referens till att detta har varit avsikten med förslaget hänvisas till EU-kommissionens

Commission Staff Working Document, Impact Assessment Report, Annex 9, Table 4 (pillar E).

4. Prospektering

4.1 Nationellt prospekteringsprogram (art. 18)

LKAB ser positivt på att den föreslagna förordningen tar upp behovet av prospektering eftersom det är en nödvändighet för fortsatt och utvecklad utvinning. LKAB anser dock att det finns frågetecken hur förslaget om ett nationellt program för prospektering ska genomföras i praktiken. Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) bedriver inte längre (sen 1980-talet) någon prospektering i egen regi, sen man på politisk nivå beslutade att all prospektering ska ske i privat regi eller inte med skattepengar. För svensk del kan man därför anta att genomförandet av det nationella prospekteringsprogrammet kommer att vara beroende av undersökningsarbete som utförs och finansieras av privata aktörer. För att ökad prospektering ska bli verklighet behöver framförallt tillståndprocesserna bli mer förutsägbara och effektiva, för att därigenom skapa större intresse och bättre affärsmässiga förutsättningar för fortsatt och ökad privat finansiering av undersökningsarbeten och prospekteringen måste ske på affärsmässiga villkor. LKAB anser att det behöver säkerställas att det även fortsättningsvis är de prospekterande företagen som avgör var, när och hur som prospektering ska utföras och att resultaten av undersökningarna kan sekretessbeläggas i erforderlig utsträckning i den mån de ska rapporteras till ansvarig myndighet.

5. Standarder

5.1 Eventuella kommande krav på standarder

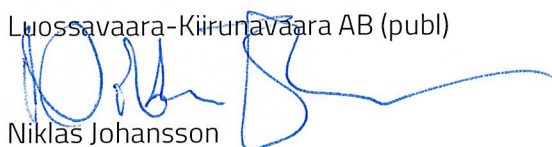
Förslaget innehåller på några ställen hänvisningar till kommande möjliga standarder för, som LKAB uppfattar det, såväl utvinning som förädling och återvinning – det vill säga alla de typer av verksamheter som omfattas av förslaget. Det framgår att kommissionen kan komma att uppmana huvudmän för standarder att ta fram utkast till en europeisk standard som stödjer den föreslagna förordningens mål (preamble p. 53). Det framgår också att regeringar och organisationer som har utvecklat och tillhandahåller erkända granskningssystem ("*recognized schemes*") kan ansöka om att få deras system godtagna som officiellt erkända av EU-kommissionen (art. 29.1). För LKAB är det inte helt klart vilka typer av standarder och system som kan bli aktuella och hur de ska användas, men i förväntansbilden ingår sannolikt olika varianter av hållbarhetsstandarder. Detta kan vara både efterfrågat och ändamålsenligt, framförallt för verksamheter som är verksamma utanför EU.

Som ett medskick till det fortsatta arbetet med lagtexten vill LKAB framhålla att för gruv- och förädlingsföretag som är verksamma inom EU bör redan tillståndprocesserna och befintlig lagstiftning avseende miljö- och hållbarhet vara tillräckliga för att verksamheterna ska anses uppfylla unionens hållbarhetskrav för utvinning, och att krav på att därutöver använda och följa vissa utpekade standarder som ännu inte är utsedda måste anses överflödigt. Det är redan nu många lager av olika regler inom miljöskydd och hållbarhet och

att i tillägg till det befintliga dessutom addera krav på att följa standarder vore varken proportionerligt eller ändamålsenligt och det skulle knappast bidra till ökad transparens.

Med vänlig hälsning

Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ)

Niklas Johansson

Direktör kommunikation och klimat

